

مطالعه و بازخوانی اسطوره آتش و سیاوش در نگاره‌های دیواری پنجکنت سمرقند

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۸/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۹/۲۴

کد مقاله: ۳۵۳۴۴

مژده ملی^۱

چکیده

شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی، در میان میراث گران‌بهای ادبیات فارسی جایگاهی ویژه و مختص به خود دارد که در طول سالهای متمادی همواره مورد توجه سلاطین و حکام بوده است و داستان‌های آن، بیش از هر اثر ادبی دیگر در ایران به تصویر درآمده است. محتوای این داستانها، روح جوان‌مردی و غیرت ملی و دینی ایرانیان را مورد ستایش قرار می‌دهد در میان داستان‌ها و روایات بسیار شاهنامه، داستان سیاوش، به دلیل دارا بودن ارزش‌های حماسی، پهلوانی و اخلاقی، مورد توجه ویژه قرار گرفته است. نگارگران و نقاشان ایرانی همواره درصدد به تصویر کشیدن محتوا و تاویل عارفانه از این داستان بوده و آنرا با تکنیک‌های متفاوت در مکاتب مختلف مصور کرده‌اند. برای همین جهت آشکار شدن معانی مستتر در این تصاویر باید به کمک نشانه‌ها دست به تاویل و تفسیر زد تا به زوایای پنهان این نگاره‌ها پی برد. این داستان همواره مورد توجه هنرمندان نقاش بوده و در آثار مختلف هنری به تصویر درآمده است. حاکمان سغد نیز این داستان را مورد توجه قرار داده و آنرا به تصویر کشیده‌اند. نقاشی دیواری زیبایی که روایت آتش و سیاوش را به بینندگان خود عرضه میکند بر روی کاخ‌های سغد نقش بسته است. این پژوهش درصدد مطالعه و بررسی رابطه بین فرم و محتوای این نقاشی زیبا می‌باشد. روش گردآوری داده‌ها در این مقاله، مطالعات کتابخانه‌ای بوده و روش پژوهش بصورت توصیفی و تحلیلی است. سؤالات این پژوهش این است: ۱- در ساختار و ترکیب‌بندی تزئینات نقاشی‌های دیواری سغدیاز کدام عناصر و کیفیات بصری (دانش فنی) استفاده شده است و فنون ارتباط بصری مرتبط با نگاره سیاوش چگونه است؟ ۲- رابطه معنایی بین فرم و محتوای اسطوره آتش در نگاره سیاوش کدام است؟ اهداف پژوهش: ۱- بررسی ساختار بصری و تجسمی نقاشی دیواری نگاره سیاوش ۲- تحلیل رابطه بین فرم و محتوای اسطوره آتش در نگاره سیاوش

واژگان کلیدی: پنجکنت، نقاشی دیواری سیاوش، آتش، فرم و محتوا